

מחקר: צה"ל נעצר בק"מ ה-99 בדרך לקהיר ולא ב-101

מקובל לחשוב שצה"ל נעצר ב-73' במרחק 101 ק"מ מהבירה המצרית, אך היסטוריון הוכיח שהגדוד שלו היה קרוב יותר לקהיר - על כביש אחר

ניר חסון 06.10.2013 16:17

בניגוד לתפיסה המקובלת, הקילומטר ה-101 לא הייתה הנקודה הקרובה ביותר לקהיר שאליה הגיעו כוחות צה"ל במלחמת יום כיפור. מחקר קצר שערך פרופ' ב"ז קדר, היסטוריון בכיר וסגן נשיאת האקדמיה הלאומית למדעים, על תמונה שהוא עצמו צילם זמן קצר אחרי תום הקרבות ממערב לתעלת סואץ קובע באופן חד משמעי שצה"ל הגיע למרחק 99 קילומטרים בלבד מהבירה המצרית. על פי המקובל, הקילומטר ה-101 על כביש סואץ-קהיר הוא הנקודה בה נעצרו כוחות צה"ל לקראת סוף המלחמה. שם גם הקים האו"ם את מתחם האוהלים בו התקיימו השיחות על הפסקת האש בין נציגי הצדדים ושם גם נחתם הסכם הפרדת הכוחות. אולם, קדר, גילה כי הגדוד שבו הוא השתתף במלחמה הגיע עד לשלט המצוין מרחק של 99 קילומטרים מקהיר בלבד, בגזרה צפונית יותר. קדר שירת בפלוגת החרמש בגדוד 599, בחטיבת השריון הראשונה (421) שחצתה את התעלה בפיקודו של חיים ארז. קדר, שתחום התמחותו הם ימי הביניים ומסעות הצלב, גם חיבר ספר על תולדות הגדוד תחת השם "אוקטובר 1973: סיפורו של גדוד מחץ". חטיבה 421 התקדמה לאחר הצליחה ישירות מערבה וכבשה את האחת המובלעות שהחזיק צה"ל ממערב לתעלה. בימים האחרונים של המלחמה זכר קדר שברדיו דיברו שוב ושוב על הקילומטר ה-101 כנקודה האחרונה בה נעצר צה"ל, לכן הוא הופתע למצוא בגזרה שלו שלט דרכים צהוב ועליו כיתוב בערבית: "קהיר 99". לדבריו, הוא שקל לקחת את השלט למזכרת אבל החליט להסתפק בצילום שלו.

לרגל 40 שנה למלחמה החליט קדר לבחון שוב את הצילום כדי לוודא אם אכן צה"ל היה קרוב בשני קילומטרים יותר לקהיר מאשר הידע המקובל. קדר, היסטוריון מסודר, נהג לכתוב על התמונות את מקום הצילום, אך דווקא על השקופית הזו לא נרשם היכן היא צולמה. הוא נעזר בחישובים של זווית השמש ובצילומי לוויין של גוגל כדי לגלות את המיקום המדוייק. "בהתחלה חשבתי שזה על הכביש שנוסע ממקום הצליחה – אבו סולטן לקהיר, אבל כשהסתכלתי יותר טוב ראיתי שהצל של החבית, הדגל ושלי, נופל בזווית לא הגיונית. כאילו שהשמש היא בצפון מערב, אין דבר כזה בטח שלא באוקטובר-נובמבר", מספר קדר. השוואה בין מפת סיריוס (מפת הקודים הצה"לית של התקופה) ותמונת גוגל העדכנית הביאה אותו למסקנה שמדובר על הכביש המדברי המוביל מאיסמעיליה לקהיר. בדיקת שקופיות נוספות מאותו אזור הפכה את הזיהוי לוודאי. הדברים פורסמו בשבוע שעבר באתר האינטרנט "יד לשריון". בעקבות זאת, אישר מ"פ שהיה באותה גזרה את המיקום. הוא אף זכר שאחד מחייליו הטיל רימון לתוך ארון סעף שהיה בצומת כדי לנתק את הקשר הקווי בין איסמעיליה לקהיר.

"כל הזמן אומרים הקילומטר המאה ואחד ואני ידעתי כל השנים שזו טעות. הדבר המעניין הוא שמאות אנשים חלפו על פני השלט הזה במהלך המלחמה ואחריה ואף אחד לא שם לב, זה רק מראה עד כמה קריאת הערבית אצלנו לא מקובלת", מוסיף קדר.